

JORDI PIGEM

FILÒSOF

El Nadal i els cicles naturals

Sota el desenfrenament consumista del Nadal hi ha la commemoració d'un naixement molt humil, i al dessor de la festa cristiana hi ha la celebració pagana i universal del solstici d'hivern, el dia de l'any en què el sol dibuixa el seu arc més petit en el cel. El temple megalític de Newgrange, a Irlanda, està orientat de manera que l'última llum de la posta de sol d'aquest dia arriba al fons de la seva cambra interior. (L'astronomia va néixer milers d'anys abans de Galileu: moltes cultures tradicionals, que se sentien fortament vinculades al cosmos, sabien predir eclipsis i altres fenòmens astronòmics.) Continuen dempeus moltes construccions antigues alineades amb la sortida o posta de sol del solstici d'hivern: a Europa (Stonehenge n'és el cas més conegut), a Orient i a l'Amèrica indígena (de les cultures anasazi i maia, per exemple). La natura n'és ben conscient, del cicle anual del sol. Nosaltres sembla que ens en volem aïllar, amb prodigis tecnològics que aspiren a mantenir la mateixa temperatura, humitat i lluminositat tot el dia i

tot l'any. Però els nostres cossos volen participar en els cicles naturals, expandint-se a l'estiu i recollint-se a l'hivern. I el Nadal, en si guem conscients o no, és la celebració més clara que ens queda dels cicles naturals.

Nadal i natura (com nació i nadiu) vénen de la mateixa paraula llatina: *natus*, «nascut, nat». El Nadal porta als aparadors i a les llars succedanis de la natura que trobem a faltar: estels lluents (ja que els de debò estan, sobretot a les ciutats, eclipsats per la contaminació lluminosa i atmosfèrica), arbres de Nadal (els arbres són encara reconeguts com a font de regals i d'encís) i tions pròdigs i ben plantats. També veiem un increment general de la bonhomia, que ens recorda el que la natura humana és (en el fons) i pot arribar a ser per poc que hi hagi unes condicions mínimes. (Recordem als cíncics i escèptics el que Menci argumentava a l'antiga Xina per mostrar la nostra bondat innata: si veus un nadó a punt de caure en un pou, la teva resposta natural i irreprimitible serà salvar-lo del perill.)

Fa ja prop de cent anys, Max Weber lamentava com la hiper-

racionalització i burocratització del món modern havien erosionat l'encís i la màgia inherents a la vida i a les coses, provocant el que va anomenar *Entzauberung der Welt* («desencisament» o «desmagificació» del món). Un segle després, regnen com a valors suprems els que correponen no a les persones sinó a les màquines: control, seguretat, eficiència, rendiment. Es perd o s'oblida l'encís immediat de les coses: els objectes, en comptes d'anar guanyant caràcter,

encís i *baraka* a través dels anys i les generacions, es conceben cada vegada més per a una existència efímera i insubstancial: d'un sol ús, *throwaway*, de *usar y tirar*. L'encís ara es busca en els miracles (miratges?) tecnològics, les gestes esportives, els sensacionalismes mediàtics i l'acceleració general dels esdeveniments. Cada vegada tot va més de pressa. I també, cada vegada, hi ha més depressions. (Algun vincle, no només fonètic, hi deu haver entre l'excés general de

pressa i de pressió i la depressió.) Potser això confirma el diagnòstic de Max Weber. En un món desencisat i desnaturalitzat no hauria de sorprendre que la depressió esdevingui una pandèmia.

En darrer terme, la crisi ecològica és l'expressió biosfèrica d'una gran crisi cultural, una crisi que és alhora cosmològica (no ens queda clar el nostre lloc en el món i no ens sentim en harmonia amb el cosmos) i antropològica (no acabem de saber qui som, per exemple qui som en relació amb la natura).

Recuperar l'encís de les coses quotidianes i la consciència dels cicles naturals és part del camí que ens porta a retrobar-nos amb la natura, amb el món, amb nosaltres mateixos. Les festes de Nadal, per dessor de les seves connotacions consumistes –i a banda que algun mitrat en vulgui tenir el monopoli–, són una forma de celebrar un moment de renovació dels cicles de la natura i del cosmos. I són també una ocasió per recordar l'encís que poden tenir els dies, les coses i les relacions humanes.

Bon Nadal!

A Gas Natural també treballem per als que mai necessitaran la nostra energia.

Al Grup Gas Natural estem compromesos amb la utilització, sàvia i responsable, dels recursos naturals. Perquè el nostre entorn és, també, la nostra llar.